АРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Төвшрүүлэх сумын ЗДТГ-ын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: АРА-2023/86/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Архангай аймаг 2023 он	Дарга,Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа Утас:7033-3141 Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар Утас: 7033-2860 Цахим хаяг: Nerguibaatard@audit.gov.mn Аудитор Л.Соёлмөнх Утас: 7033-3019 Цахим хаяг: Soyolmunkhl@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

АРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
65130 Цэцэрлэг, Архангай аймаг
Утас/Факс:976-70333141
И-мэйл: arkhangai@audit.gov.mn

2023.02.09 № 12

танай ____________-ны № ____________-т

ТӨВШРҮҮЛЭХ СУМЫН ЗДТГ-ЫН
ДАРГА С.ӨЛЗИЙЖАРГАЛ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төвшрүүлэх сумын ЗДТГ-ын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Төвшрүүлэх сумын ЗДТГ-ын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно. Үүнд:

1. Төвшрүүлэх сумын ЗДТГазар нь нэг удаагийн тэтгэмж урамшууллын зардлаас 8013.8 мянган төгрөгөөр үндсэн хөрөнгө бэлтгэж, зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан байна.
2. Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс тэмцээн уралдааны шагнал, урамшуулалд 3,979.5 мянган төгрөг олгосон байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль, Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаал, 2018 оны 134 дүгээр тушаалуудыг зөрчсөн бөгөөд аудитын *тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх* батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

2022 онд Төвшрүүлэх сумын түүхт 80 жилийн ой тохиосон байна.

003020066

Бусад асуудлын хэсэг

2022 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 10 зорилтын хүрээнд 96 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, хэрэгжилтийг сумын Засаг даргаас 95.0 хувьтай үнэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Т.БАЙГАЛМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**80,353,272.43**	**88,215,914.43**
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	48,629,272.43	65,786,914.43
354	**Хангамжийн материал**	48,629,272.43	65,786,914.43
35410	Бичиг хэргийн материал	1,161,975.00	3,046,950.00
35420	Аж ахуйн материал	38,026,492.43	50,896,957.43
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	6,575,500.00	9,150,102.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	1,100,000.00	-
35470	Бусад хангамжийн материал	1,765,305.00	2,692,905.00
36	**НӨӨЦИЙН БАРАА**	31,724,000.00	22,429,000.00
36300	Тэжээлийн нөөц	31,724,000.00	22,429,000.00
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**8,404,959,616.34**	**7,931,529,905.52**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	8,404,959,616.34	7,931,529,905.52
392	**Биет хөрөнгө**	8,386,199,782.87	7,906,604,072.01
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	954,763,697.92	945,382,698.27
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(41,786,869.02)	(61,230,796.89)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	80,644,700.00	80,644,700.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(66,569,884.46)	(72,488,059.92)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	68,974,151.90	94,708,924.90
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(20,828,287.83)	(41,341,941.63)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	72,847,982.77	72,847,982.77
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(44,820,467.60)	(55,124,514.73)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	6,701,665,018.00	6,701,665,018.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл		(515,512,693.68)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	1,157,971,679.18	1,332,171,679.18
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(476,661,937.99)	(575,118,924.26)
393	**Биет бус хөрөнгө**	18,759,833.47	24,925,833.51
39301	Програм хангамж	5,750,000.00	5,750,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,864,166.53)	(5,014,166.49)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	16,874,000.00	24,190,000.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**8,485,312,888.77**	**8,019,745,819.95**
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**8,485,312,888.77**	**8,019,745,819.95**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	8,485,312,888.77	8,019,745,819.95
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	652,644,976.24	652,644,976.24
51101	Өмч: - төрийн	652,644,976.24	652,644,976.24
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	7,704,606,234.01	7,239,039,165.19
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	7,704,606,234.01	7,704,606,234.01
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	(465,567,068.82)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	128,061,678.52	128,061,678.52
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**8,485,312,888.77**	**8,019,745,819.95**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**7,372,785,934.00**	**772,037,548.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**6,917,470,869.00**	**234,463,619.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	6,917,470,869.00	234,463,619.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	6,917,470,869.00	234,463,619.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	25,522,200.00	28,336,401.00
1200017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	6,891,948,669.00	199,236,923.00
1200018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал		6,890,295.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**455,315,065.00**	**537,573,929.00**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	35,721,965.00	32,621,729.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	11,281,456.00	17,746,185.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	24,440,509.00	14,875,544.00
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	419,593,100.00	504,952,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	419,593,100.00	504,952,200.00
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**568,698,421.80**	**1,230,775,256.22**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**568,698,421.80**	**1,230,775,256.22**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	527,217,923.80	1,102,135,838.22
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	259,139,300.00	252,741,856.00
210101	Үндсэн цалин	237,139,300.00	209,498,004.00
210102	Нэмэгдэл	-	26,387,560.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	383,554.00	-
210104	Урамшуулал	6,616,446.00	13,139,929.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	15,000,000.00	3,716,363.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	33,568,264.00	31,593,304.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	23,562,664.00	21,873,265.86
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,501,400.00	2,462,724.64
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,001,100.00	1,970,159.76
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	500,300.00	480,523.58
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,002,800.00	4,806,630.16
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	21,201,325.00	23,929,085.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,995,537.00	10,017,585.00
210302	Түлш, халаалт	16,055,788.00	13,911,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	150,000.00	-
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	28,322,996.00	33,377,899.00
210401	Бичиг хэрэг	3,127,650.00	3,419,225.00
210402	Тээвэр, шатахуун	19,836,826.00	20,354,916.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,254,000.00	3,333,700.00
210404	Ном, хэвлэл	86,800.00	235,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	170,000.00	800,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,714,220.00	5,133,558.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	133,500.00	101,500.00

2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	671,000.00	4,452,000.00
210604	Урсгал засвар	671,000.00	4,452,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	694,000.00	2,190,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	694,000.00	2,190,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	19,263,552.00	30,374,061.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	17,876,460.00	28,691,150.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,100,000.00	920,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	50,000.00	50,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	130,092.00	131,711.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	95,000.00	569,200.00
210807	Газрын төлбөр	12,000.00	12,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	164,357,486.80	723,477,633.22
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	19,425,750.00	49,226,510.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	400,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	144,931,736.80	673,851,123.22
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	41,480,498.00	128,639,418.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	25,699,000.00	33,889,750.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	-	20,022,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,446,700.00	9,561,600.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	5,252,300.00	4,306,150.00
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	15,781,498.00	94,749,668.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,781,498.00	94,749,668.00
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)**	**6,804,087,512.20**	**(458,737,708.22)**
225	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	22,258,677.16	6,829,360.60
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	22,258,677.16	6,829,360.60
4	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)**	(22,258,677.16)	(6,829,360.60)
5	**НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)**	**6,781,828,835.04**	**(465,567,068.82)**

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)**	**480,837,265.00**	**565,910,330.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**25,522,200.00**	**28,336,401.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	25,522,200.00	28,336,401.00
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	25,522,200.00	28,336,401.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	25,522,200.00	28,336,401.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**455,315,065.00**	**537,573,929.00**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	35,721,965.00	32,621,729.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	11,281,456.00	17,746,185.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	24,440,509.00	14,875,544.00
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	419,593,100.00	504,952,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	419,593,100.00	504,952,200.00

2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**450,038,565.00**	**557,896,480.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**450,038,565.00**	**557,896,480.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**408,558,067.00**	**427,277,062.00**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	259,139,300.00	252,741,856.00
210101	Үндсэн цалин	237,139,300.00	209,498,004.00
210102	Нэмэгдэл	-	26,387,560.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	383,554.00	-
210104	Урамшуулал	6,616,446.00	13,139,929.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	15,000,000.00	3,716,363.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	33,568,264.00	31,593,304.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	23,562,664.00	21,873,265.86
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,501,400.00	2,462,724.64
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,001,100.00	1,970,159.76
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	500,300.00	480,523.58
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,002,800.00	4,806,630.16
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	19,676,325.00	22,829,085.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,995,537.00	10,017,585.00
210302	Түлш, халаалт	14,530,788.00	12,811,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	150,000.00	-
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	21,679,130.00	26,721,930.00
210401	Бичиг хэрэг	2,998,500.00	3,092,200.00
210402	Тээвэр, шатахуун	12,697,310.00	14,461,400.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,254,000.00	3,344,000.00
210404	Ном, хэвлэл	100,000.00	300,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	829,320.00	1,127,700.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,800,000.00	4,396,630.00
2105	**Нормативт зардал**	500,000.00	800,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	500,000.00	800,000.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,300,000.00	10,200,000.00
210604	Урсгал засвар	2,300,000.00	10,200,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	694,000.00	1,990,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	694,000.00	1,990,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	32,001,048.00	34,564,137.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	30,534,456.00	32,650,426.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,100,000.00	920,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	50,000.00	50,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	209,592.00	131,711.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	95,000.00	800,000.00
210807	Газрын төлбөр	12,000.00	12,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	39,000,000.00	45,836,750.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	39,000,000.00	45,436,750.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	400,000.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**41,480,498.00**	**130,619,418.00**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	25,699,000.00	35,869,750.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	-	20,022,000.00

213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,446,700.00	9,561,600.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	5,252,300.00	6,286,150.00
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	15,781,498.00	94,749,668.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,781,498.00	94,749,668.00
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)**	**30,798,700.00**	**8,013,850.00**
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)**	**30,798,700.00**	**8,013,850.00**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**30,798,700.00**	**8,013,850.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	30,798,700.00	8,013,850.00
221001	Их засвар	10,000,000.00	-
222001	Тоног төхөөрөмж	1,129,900.00	8,013,850.00
223001	Бусад хөрөнгө	19,668,800.00	-
6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)**	**(30,798,700.00)**	**(8,013,850.00)**

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	**2021 оны 01-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл**	652,644,976.24	128,061,678.52	922,777,398.97	1,703,484,053.73
C03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**652,644,976.24**	**128,061,678.52**	**922,777,398.97**	1,703,484,053.73
C07	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	6,781,828,835.04	6,781,828,835.04
C08	**2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**652,644,976.24**	**128,061,678.52**	**7,704,606,234.01**	8,485,312,888.77
D01	**2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл**	**652,644,976.24**	**128,061,678.52**	**7,704,606,234.01**	8,485,312,888.77
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**652,644,976.24**	**128,061,678.52**	**7,704,606,234.01**	8,485,312,888.77
D08	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	(465,567,068.82)	(465,567,068.82)
D09	**2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**652,644,976.24**	**128,061,678.52**	**7,239,039,165.19**	8,019,745,819.95

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны		Зөрүү	Харьцуулалт
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл		
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	504952200.00	466959836.00	37992364.00	92.48
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	504952200.00	458945986.00	46006214.00	90.89
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	461068600.00	415062386.00	46006214.00	90.02
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	263125600.00	252741856.00	10383744.00	96.05
210101	Үндсэн цалин	239883800.00	209498004.00	30385796.00	87.33
210102	Нэмэгдэл	0.00	26387560.00	-26387560.00	-
210104	Урамшуулал	18066800.00	13139929.00	4926871.00	72.73
210105	Гэрээт ажлын хөлс	5175000.00	3716363.00	1458637.00	71.81
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	33515700.00	31593304.00	1922396.00	94.26
210201	Тэтгэврийн даатгал	23071700.00	21873265.86	1198434.14	94.81
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2549900.00	2462724.64	87175.36	96.58
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2105300.00	1970159.76	135140.24	93.58
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	526300.00	480523.58	45776.42	91.30
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5262500.00	4806630.16	455869.84	91.34
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	31470000.00	22829085.00	8640915.00	72.54
210301	Гэрэл, цахилгаан	10800000.00	10017585.00	782415.00	92.76
210302	Түлш, халаалт	20170000.00	12811500.00	7358500.00	63.52
210303	Цэвэр, бохир ус	500000.00	0.00	500000.00	-
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	27954300.00	26260530.00	1693770.00	93.94
210401	Бичиг хэрэг	3092200.00	3092200.00	0.00	100.00
210402	Тээвэр, шатахуун	14000000.00	14000000.00	0.00	100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,344,000.00	3,344,000.00	0.00	100.00
210404	Ном, хэвлэл	300,000.00	300,000.00	0.00	100.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,920,000.00	1,127,700.00	1792300.00	38.62
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,298,100.00	4,396,630.00	-98530.00	102.29
2105	**Нормативт зардал**	800,000.00	800,000.00	0.00	100.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	800,000.00	800,000.00	0.00	100.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	11,200,000.00	10,200,000.00	1000000.00	91.07
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,000,000.00	-	1000000.00	-
210604	Урсгал засвар	10,200,000.00	10,200,000.00	0.00	100.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	2,000,000.00	1,990,000.00	10000.00	99.50
210702	Дотоод албан томилолт	2,000,000.00	1,990,000.00	10000.00	99.50
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	24,103,000.00	23,510,861.00	592139.00	97.54
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	21,971,000.00	21,597,150.00	373850.00	98.30

210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,000,000.00	920,000.00	80000.00	92.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	50,000.00	50,000.00	0.00	100.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	270,000.00	131,711.00	138289.00	48.78
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	800,000.00	800,000.00	0.00	100.00
210807	Газрын төлбөр	12,000.00	12,000.00	0.00	100.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	66,900,000.00	45,136,750.00	21763250.00	67.47
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	66,500,000.00	44,736,750.00	21763250.00	67.27
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	400,000.00	400,000.00	0.00	100.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	43,883,600.00	43,883,600.00	0.00	100.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	43,883,600.00	43,883,600.00	0.00	100.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	20,022,000.00	20,022,000.00	0.00	100.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	9,561,600.00	9,561,600.00	0.00	100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	14,300,000.00	14,300,000.00	0.00	100.00
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**-**	**8,013,850.00**	-8013850.00	-
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	-	8,013,850.00	-8013850.00	-
222001	Тоног төхөөрөмж	-	8,013,850.00	-8013850.00	-
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	504,952,200.00	458,945,986.00	46006214.00	90.89
1320	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	470,941,100.00	430,609,585.00	40331515.00	91.44
132001	Орон нутгийн төсвөөс	470,941,100.00	430,609,585.00	40331515.00	91.44
120004	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	34,011,100.00	28,336,401.00	5674699.00	83.32
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	15,960,000.00	28,336,401.00	-12376401.00	177.55
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	18,051,100.00	-	18051100.00	-
61	**БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО**	1.00	1.00	0.00	100.00
610001	Төсвийн байгууллага	1.00	1.00	0.00	100.00
62	**АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО**	24.00	24.00	0.00	100.00
620001	Удирдах ажилтан	6.00	6.00	0.00	100.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	13.00	13.00	0.00	100.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	5.00	5.00	0.00	100.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	32,621,729.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	32,621,729.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	12,214,676.00
2104	Хангамж бараа материалын зардал	461,400.00
210402	Тээвэр, шатахуун	461,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	11,053,276.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	11,053,276.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	700,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	700,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	20,407,053.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	20,407,053.00
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	20,407,053.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	32,621,729.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	32,621,729.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	361,400.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	17,384,785.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	14,875,544.00

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар алдаа[1] илрээгүй, харин залруулагдаагүй нийт 12,846.8 мянган төгрөгийн зөрчил[2] илэрснээс, 853.5 мянган төгрөгт 1 төлбөрийн акт тогтоож, 11,993.3 мянган төгрөгт 2 албан шаардлага хүргүүлж, 2 зөвлөмж өглөө.

5.1 Төлбөрийн акт

Цалингийн давтан тооцооллоор тулган шалгахад сумын засаг даргад аймгийн Засаг даргын 2021 оны 11 сарын 08-ны өдрийн Б/45 захирамжийг үндэслэн 1578311 төгрөгийг олгосон байна. Тус захирамж нь ээлжийн амралтаа биеэр эдлээгүй тохиолдолд 1.5 дахин нэмэгдүүлэн урамшуулал олгохоор заасан бөгөөд Засаг дарга нь 2021 оны 12 сард 853470 төгрөгийн ээлжийн амралтын мөнгийг авч давхардсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь:Төсөвт төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоох

5.2 Албан шаардлага

5.2.1 Нэг удаагийн тэтгэмж урамшууллын зардлаас 8013.8 мянган төгрөгөөр хөрөнгө бэлтгэж, зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д “Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, Сангийн сайдын 2021 оны 10 дугаар сарын 29-ний 190 дүгээр тушаал, 2018 оны 6 дугаар сарын 8-ний өдрийн 134 дүгээр тушаалын 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх заалтуудыг зөрчсөн байна

Шийдвэрлэсэн нь:Зөрчлийг арилгуулах, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлэх

5.2.2 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс сумын засаг даргын нэрэмжит олон төрөлтийн тэмцээний шагналд 3,979.5 мянган төгрөг олгосон нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2-т "Зардал бууруулахад чиглэсэн арга хэмжээг энгийн ойлгомжтой, тууштай, өндөр сахилга баттайгаар зохион байгуулах", 15 дугаар зүйлийн 15.1-т "Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд дараах зүйлсийг хориглоно", 15.1.3-т "Хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох" гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь:Зөрчлийг арилгуулах, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлэх

5.2.3 Төвшрүүлэх сумын ЗДТГ нь тайлант хугацаанд шилэн дансны цахим хуудсанд 2022 оны тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих нийт 151 мэдээллээс 13 мэдээллийг хугацаа хоцроож, 20 мэдээллийг огт мэдээлээгүй, мөн цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын 17 гүйлгээний 528,761.0 мянган төгрөгийн мэдээллийг олон нийтэд ил тод байршуулаагүй, өмнөх оны зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-6.10-д заасан “төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, байгууллага, албан тушаалтан дараах мэдээллийг тогтмол мэдээлнэ ...”, 6.4.5-д “цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус

[1] Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

[2] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэрийг мэдээллэх" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:Зөрчлийг арилгуулах, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлэх

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

5.3.1.Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Үндсэн хөрөнгийн дансанд элэгдлээ бүрэн нөхсөн 31 нэр төрлийн 75 ширхэг 96,154.5 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил бүртгэлтэй байгаа бөгөөд тус хөрөнгийг актлах, дахин үнэлэх зэрэг холбогдох арга хэмжээг авч ажиллаагүй байна.

Энэ нь ТӨБЗГ-ын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолоор баталсан "Төрийн болон орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, данснаас хасах, шилжүүлэх журам"-ын 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх заалтыг зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолоор баталсан Төрийн болон орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, данснаас хасах, шилжүүлэх журмын 7 дугаар зүйлийн 7.1-д "Төрийн өмчит хуулийн этгээд нь эзэмшилдээ байгаа илүүдэл эд хөрөнгө болон элэгдэл хорогдлын шимтгэлээр анхны үнийг нөхсөн, түүнчлэн нөхөөгүй боловч гэмтэж засаж сэлбээд өөр зориулалтаар ашиглаж болох эд хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох саналыг бэлтгэн Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт ирүүлж шийдвэрлүүлнэ" гэсэн заалтыг мөрдөж холбогдох арга хэмжээг авч ажиллах

5.3.2. Анхан шатны баримттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Няравын тайланг анхан шатны баримтанд үндэслэж гаргаагүй, бараа материалын тайланд бүртгэлээр тавих хяналт алдагдсан бөгөөд санхүүгийн анхан шатны баримтын бүрдлийг хангалтгүй хөтөлж, бараа материалын зарцуулалтын хэтрэлт хэмнэлтийг тооцоогүй, хяналтгүйгээр зарцуулсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1 "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно", 13.5 "Анхан шатны баримтад түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн буюу шалгасан ажилтан гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарснаар уг баримт хүчин төгөлдөр болно. Цахим хэлбэрээр бүрдүүлсэн анхан шатны баримт нь цахим гарын үсгээр баталгаажсан байна." 13.6 "Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна." 13.7-д "анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", 14.3-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн мэдээлэл боловсруулах ажиллагааг дараах дараалаар гүйцэтгэнэ." гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1 "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно" гэсэн заалтыг мөрдөж анхан шатны баримтын бүрдлийг ханган ажиллаж, няравын тайлан мэдээг үнэн зөв гаргаж хэвших

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 06 дугаар сарын 10 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

---оОо---

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Төшрүүлэх сумын ЗДТГ	5	12,846.8	1	853.5	2	11,993.3	2	0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Төшрүүлэх сумын ЗДТГ	1	0	-	-	1	0	-	-